

2.

OMGEVINGS- ONDERWIJS

2.1. WAT IS OMGEVINGSONDERWIJS?

Omgevingsonderwijs - **het leren in, van en over je eigen leefomgeving**

- is een in veel opzichten aantrekkelijke, inspirerende vorm van onderwijs. Het biedt volop mogelijkheden voor onderzoekend en authentiek leren. Het is een motiverende vorm van onderwijs. Je trekt erop uit met je leerlingen: de schooltuin, de wei of het bos in, de wijk door en het museum in, naar de markt of tot bij de bakker. Het doorbreekt de routine van het dagelijks schoolwerk en versterkt bovendien het samenhangingsgevoel in de klas.

Van Riessen en Van Manen (2006) beschrijven 'omgevingsonderwijs' als onderwijs waarbij de eigen leefomgeving centraal staat als uitgangspunt en object van studie. Met eigen leefomgeving wordt de wereld bedoeld waarin iemand zich zowat elke dag verplaatst voor school, werk, winkelen en recreatie. Voor leerlingen van het basisonderwijs is deze "bekende omgeving" niet zo groot. Toch kent deze omgeving een grote verscheidenheid en is het een immense gegevensbank waaruit dagelijks kan geput worden. Al die omgevingselementen kunnen abstracte leerinhouden concreteriseren.

Het basisonderwijs in Vlaanderen wil zich sterk richten op de onmiddellijke leefomgeving van het kind. Dat onderwijs moet aansluiten bij de leefwereld van de kinderen en moet vertrekken van ervaringen in de concrete realiteit.

Deze fundamenteel didactische principes zijn van toepassing voor alle leergebieden maar vooral via het leergebied wereldoriëntatie. Met 'wero' verwerven kinderen kennis en inzicht in zichzelf, in hun omgeving en in hun relatie tot die omgeving. Het begrip 'omgeving' moet hier in een ruime betekenis worden begrepen. Het verwijst zowel naar de fysische als de sociale en culturele omgeving van de kinderen.

“ONDERWIJS
WAARBIJ DE EIGEN
LEEFOMGEVING
CENTRAAL STAAT ALS
UITGANGSPUNT EN
OBJECT VAN STUDIE”

VAN RIESSEN EN VAN MANEN

2.2.

OMGEVINGSBOEK KEMPEN & MAASLAND

Vanuit de leerplannen wereldoriëntatie en de pedagogische begeleidingsdiensten worden scholen aangespoord allerhande mogelijke locatie-gebonden leerinhouden op te lijsten. Het leerplan van het VVKBaO (de katholieke onderwijskoepel) spreekt van een omgevingsboek. In het leerplan van het OVSG (onderwijs van Steden en Gemeenten) maakt men melding van een milieubook. Het doel hiervan is de omgevingsgerichte informatie op te lijsten om ze vlot in de lessen te kunnen integreren. Per activiteit wordt een fiche opgemaakt waardoor het omgevingsboek voor elke leerkracht van de school een handig instrument wordt.

Misschien wil je voor je school een digitaal omgevingsboek maken? Daarvoor bestaat al software van o.a. Die Keure NV, AGsoft, ...

MENS & TECHNIEK

Fabrieken, materialen en grondstoffen, distributiesystemen, ...

Beroepen: maak een afspraak met iemand in de nabije omgeving

- De imker: www.konvib.be
- De marktkramer (zie op site gemeente voor de marktdag in uw gemeente)
- De kok (restaurant in uw gemeente)
- De groenteteler/tuinbouwer/fruitteiler (zie bij Boeren met Klasse)
- De varkenshouder/melkveehouder/vleesveehouder
- De hobbytuinier
- De slager
- De school met een schooltuin

De eigen schooltuin:

De leerlingen leren over teelttechnieken, hanteren werktuigen, lezen gebruiksaanwijzingen, ...

Voor ondersteuning van de schooltuin kan je terecht bij: <http://www.landelijkegilden.be/schooltuin>

'Bazaar Kastaar' in de Breughelhoeve in Peer:

Deze interactieve educatieve tentoonstelling rond o.a. de thema's: groenten en fruit, vlees en zuivel. De kinderen starten hun bezoek a.h.v. een boodschappenlijstje in de winkel (of bazaar) van Kastaar. Dan gaan ze dieper in op hoe de producten in hun boodschappenmandje tot stand komen.

Na de tentoonstelling gaan de kinderen aan de slag in de keuken van Kastaar. Ze gaan aan de slag met zuivel/groenten of vlees.

'Boeren met Klasse' – netwerk (BmK) van de Provincie Limburg (Dienst Landbouw):

Een netwerk van te bezoeken land- en tuinbouwbedrijven. Op land- en tuinbouwbedrijven worden vele machines en werktuigen gebruikt. Verder heb je er sorteerbanden en verpakkingseenheden. Ook teelt- en distributiesystemen horen bij techniek. Bij hoeveverkoop komt er nog extra de verwerking bij (van koe tot koelkast). Hoe wordt er omgesprongen met grondstoffen zoals water en energie? Hoe ging het er vroeger aan toe en welke voordelen zijn er aan de systemen van nu (efficiëntie, ergonomisch voordeel, rendabiliteit en duurzaam produceren, ...)?

De school krijgt een subsidie voor een bezoek aan een landbouwer. www.limburg.be/boerenmetklasse

Alle 'kijkboerderijen', zie www.kijkboerderijen.be, zijn eveneens aangesloten bij het Boeren met Klasse-netwerk. Kijkboerderijen zijn landbouwbedrijven die educatie zien als professionele nevenactiviteit.

Verder heb je ook nog het netwerk van nabijheidsboerderijen. Zo hebben de gemeenten Bree, Bocholt, Meeuwen-Gruitrode, Hamont-Achel, Peer, Neerpelt, Maaseik, Maasmechelen, Kinrooi en Hechtel-Eksel elk drie landbouwbedrijven die opstaan voor de plaatselijke scholen.

'Agropolis'-bedrijventerrein met bezoekerscentrum in Kinrooi aan de Maasplassen (Boterakker)
met educatieve tuinen rond innovatieve (groente)teelten - vanaf einde 2015 - <http://www.agropolis-kinrooi.be/>

MENS & NATUUR:

Planten/Dieren/Niet-levende natuur

- De schooltuin (plantenfamilies, groeicyclus, zorg voor planten, ...)
- Fruitteler/boomgaard (jaarcyclus, seizoenen, rassen, veredeling, ...)
- BmK: fruitteler
- BmK: groenteteler (teelt, ...)
- BmK: veeteler/akkerbouw (rundvee: melkveehouderij, vleesveehouderij, zoogkoeien, ...)
- Composteren, kringlooptuinieren, eetbare tuin, ...
- Bestuiving: educatieve bijenstand Op 't Sonnis – Houthalen-Helchteren
- Levensgemeenschap bijen: Op 't Sonnis – Houthalen-Helchteren

MENS & TIJD

Geschiedenis, sporen, monumenten, musea, historische personages, ...

- Landschap met een verhaal
- Historische hoeves t.o.v. moderne hoeves
- Molenroute en Molenhuisje (Hechtel-Eksel)
- Breugelmuseum in Peer (Boeren-Breugel)
- Enkele historische sites in Nederland bij Maastricht (vuursteenmijn, Thermenmuseum, ijzertijdboerderij, ...)

MENS & RUIMTE

Geografie, kaartvaardigheid, gemeente, knooppunten, waterlopen, spoorwegen, ...

- GPS-tocht (geocache) en tocht met de lpad vanuit de Breugelhoeve in Peer
- Plattelandspaden (Hoeveveelde en Boerenpad in Peer, Plattelandspad Neerpelt, Hamont-Achel, Molenroute, Bocholt, ...)
- Uittekenen plan schooltuin

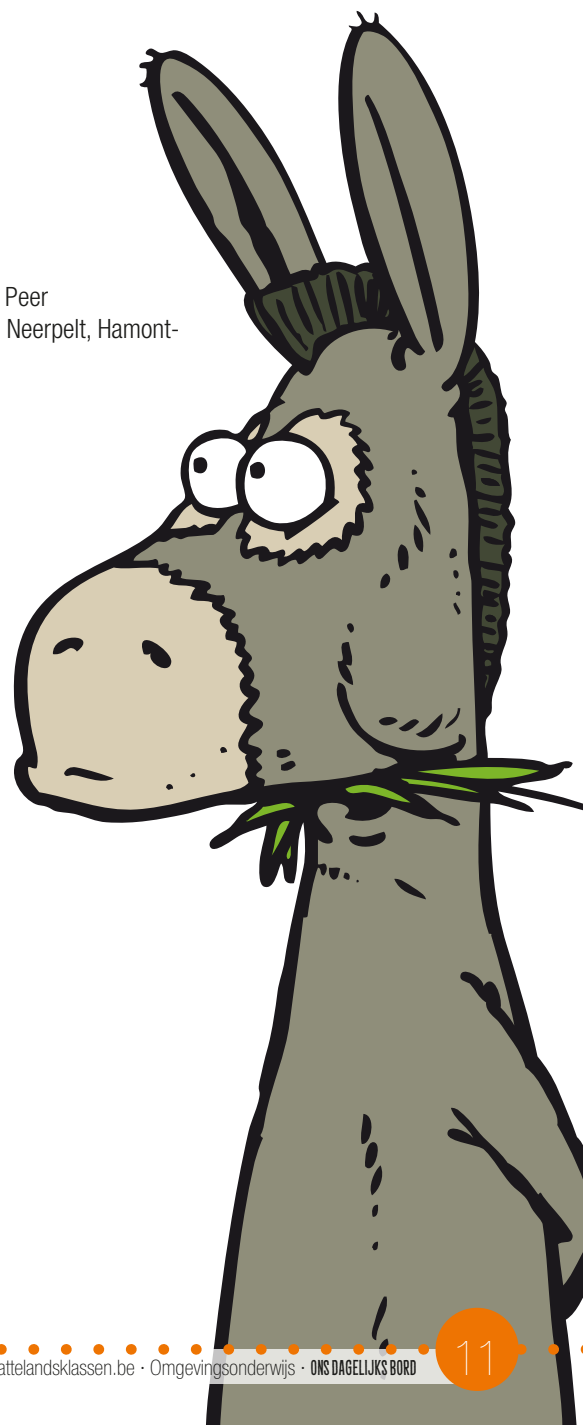
MENS & SAMENLEVING

Instellingen, bestuur, ontspanning, (sociale) voorzieningen, verenigingen, economie, ...

- Voedselteams
- Coöperatie rond hoeveproducten (Hartenboer, Puur Limburg, ...)
- Wekelijkse markten
- Oxfam wereldwinkels (Fair Trade)
- Hotelschool
- Interview met plaatselijke groentewinkel, slager, marktkramer, ...
- Rioolwaterzuiveringsinstallatie RWZI
- CIRO: Coöperatieve Irrigatie Ophoven, pompstation met water uit grindplassen voor irrigatie groenten Maasland
- Agropolis-site in Kinrooi

2.3. FICHE VOOR HET OMGEVINGSBOEK

Een voorbeeldfiche per activiteit in het omgevingsboek (zie volgende pagina).

FICHE OMGEVINGSBOEK

Doelgroep:

LEERDOMEIN: MENS & TECHNIEK - MENS & NATUUR - MENS & TIJD - MENS & RUIMTE - MENS & SAMENLEVING:

Naam van het bezochte onderwerp:

Straat & nummer:

Postnummer & gemeente:

Telefoon/GSM:

E-mail:

Url:

Contactpersoon:

Toegangsprijs:

Routebeschrijving te voet - per fiets - met de auto:

Afstand school/activiteit:

Foto(s):

Omschrijving van wat je daar kan leren:

download

WORD

PDF